

SAYI : 36311982-101.07.04-E.238

BAŞVURU NO : 2017/8674

KARAR TARİHİ : 08/01/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ :

BAŞVURUYA KONU İDARE :

BAŞVURUNUN KONUSU :

BAŞVURU TARİHİ :

:

:

:

:

:

Samsun Büyükşehir Belediyesi Su ve
Kanalizasyon İdaresi (SASKİ) Genel
Müdürlüğü

Depozito bedelinin geri ödenmesi talebi
hakkındadır.

10.7.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA ve TALEPLERİ

1. Şikâyetçi, 16/06/1997 tarihinde Samsun Belediyesi Su Otobüs işletmesine başvurarak ... No.lu su aboneliği olduğunu, 16/06/1997 tarihinde 4.000.000 TL depozitoyu 12.475.000 TL makbuz karşılığında ödediğini, Samsun Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (SASKİ) Genel Müdürlüğüne başvurarak 03/05/2017 tarihinde aboneliğini sona erdirdiğini, depozitoyu güncellenmiş haliyle talep etmesine rağmen herhangi bir cevap alamadığını iddia ederek depozitonun güncellenmiş haliyle iadesini talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Kurumumuzun, 05/07/2017 tarihli ve E.15193 sayılı bilgi ve belge isteme yazısına istinaden SASKİ Genel Müdürlüğünün 14/08/2017 tarihli ve E.7760 sayılı cevabi yazısında özetle; 16/06/1997 tarih ve 109715 numaralı makbuzla 4.000.000 TL tahsil edilerek abonelik verildiği, söz konusu depozito ile ilgili 31/01/2004 tarihli ve 25363 sayılı T.C. Resmi Gazete de yayımlanan 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'un 2. Maddesinde; Türk Lirası değerler Yeni Türk Lirasına dönüştürülürken, "Bir milyon Türk Lirası (1.000.000 TL) eşittir bir Yeni Türk Lirası (1 YTL) değişim oranı esas alınır denildiği" söz konusu aboneden depozito karşılığında

16/06/1997 tarihinde alınmış olan 4.000.000 TL'nin Yeni Türk Lira'sına (YTL) dönüştürülerek 4 YTL karşılığı olduğu, ilgili abonenin müracaatı halinde kendisine 4 YTL olarak ödeme yapılacağı,

2.1. SASKİ Genel Kurulu'nun 25/11/1999 tarihinde almış olduğu karar ile “Abonelerin kapatılması veya iptal edilmesi nedeniyle teminatlar iade edilirken teminat miktarı idarece belirlenmiş olan su miktarının (m3) o günkü tarifeden (Atık su ve KDV Dahil) hesaplanmasıyla bulunur.” şeklinde değiştirilmesi ve yönetmelik değişikliğinin Genel Kurul'un kabulünden sonra yapılacak aboneler için uygulanmasının, SASKİ Genel Kurulunun 25/11/1999 tarihli toplantısında oybirliği ile kabul olduğu, bu nedenle 25/11/1999 tarihinden önceki mevcut aboneler için güncelleme yapılamadığı belirtilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının ‘Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı’ başlıklı 74 üncü maddesinde; “... Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. ...” hükmüne yer verilmiştir.

4. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun ‘Kurumun Görevi’ başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir. ’, hükmüne yer verilmiştir.

5. Su ve Kanalizasyon İdaresi (SASKİ) Genel Müdürlüğüne ait Tarifeler Yönetmeliğinin 25. maddesinde; “Sözleşme imzalayan her aboneden bir tahakkuk dönemindeki su tüketim bedeli kadar teminat alınır” hükmüne yer verilmiştir.

6. 25/11/1999 tarihli SASKİ Genel Kurul kararında; “Abonelerin büyüklüğü, çalışan işçi sayısı, üretimde suyun rolü dikkate alınarak ne kadar su tüketebileceği idarece tayin edilir. Teminat nakit olarak alınmadan su bağlantısı yapılmaz. Tüketicinin, bir yıllık gözetimi sonucu, tüketimin teminata esas alınan miktarı aşması veya azalması durumunda teminat bu miktara kadar artar veya eksiltilebilir. Abonelerin kapatılması veya iptal edilmesi nedeniyle teminatlar iade edilirken teminat miktarı idarece belirlenmiş olan su miktarının (m3) o günkü tarifeden (Atık su ve KDV Dahil) hesaplanmasıyla bulunur şeklinde değiştirilmesi ve yönetmelik değişikliğinin Genel Kurul'un kabulünden sonra yapılacak aboneler için uygulanması SASKİ Genel Kurulunun 25/11/1999 tarihli toplantısında oybirliği ile kabul olunmuştur.” hükmüne yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ HÜSEYİN YÜRÜK'ÜN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

7. Şikâyetçinin iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; başvuru konusuna ilişkin “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME ve GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

8. Şikâyetçinin, Samsun Belediyesi Su Otobüs (SASKİ) işletmesine ödediği depozito miktarını güncellenmiş haliyle iadesini talep ettiği ve idarenin talebi yerine getirmemesi sonucu uyuşmazlığın çıktığı anlaşılmaktadır.

9. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na Kurumumuza iletilen 19/07/2013 tarihli 12182 sayılı yazıda özetle, "01/01 /2005 tarihinde Bankaları öncülüğünde paramızdan altı Sıfır atıldığı ve YTL ye geçildiği, Kamu Denetçiliği Kurumuna aktarılan sorunların, söz konusu geçiş süreçleriyle ilişkili değil, ülkemizde özellikle geçmişte yaşanan enflasyonist gelişmelerin dikkate alınmaması ile ilgili olduğu, zaman zaman vatandaşlarca da Bankalarına benzer içerikli başvuruların yapıldığı, konu kapsamında başvuru sahiplerine Bankalarının internet sitesi üzerinde bilgilendirme amaçlı oluşturulan ve resmi nitelik taşımayan "Enflasyon Hesaplayıcısı" bağlantısını kullanarak belirli tarih aralıkları için paranın enflasyon karşısındaki değer kaybının hesaplanmasının mümkün olduğunun bildirildiği, "Enflasyon Hesaplayıcısı"nın TÜFE verileri kullanarak hesaplandığı bu hesaplayıcının belirli bir tarihteki bir parasal değer enflasyona göre diğer tarihteki karşılığını hesapladığını" belirtilmiştir. (Bknz, 09/10/2013 tarihli ve 04.2013.473 Başvuru No.lu Kamu Denetçiliği Kurumu kararı)

10. Şikâyet konusu çerçevesinde tetkik edilen Anayasa Mahkemesi'nin E:2006/158 K:2008/150 sayılı kararında, "... Uzun süredir yargı kararlarına konu olmuş şekli ile zaman zaman da Türk Lirası'nın değerinde meydana gelen ani değer kayıpları, realitede yaşandığından alacak borç ilişkilerinde; bir tarafta kalmış olan ve akdin konusunu oluşturan değer geri alınması konusundaki davalarda denkleştirici adalet adı altında bir ilke geliştirilerek, hukuki ilkeye uygun olarak karşı tarafta kalan ve akdin konusunu oluşturan değer iade edilmesi için açılan davalarda yasal düzenlemeye paralel olarak, eş bir anlatımla faizle karşılanması mümkün olmayan ve faizi aşan bir değer kaybının söz konusu olduğu durumlarda, tediye günündeki değer çekişme konusu yapılarak, yargı önüne taşındığı tarihe kadar geçen süreçte paranın alım gücündeki düşme saptanarak ve özellikle uygulamada altın fiyatlarındaki yükseliş, döviz fiyatlarındaki artış, işçi ücretleri ve memur maaş katsayısındaki yükselmeler ile toptan eşya fiyat endeksi ve tüketici fiyat endeksleri birlikte değerlendirilip artış oranları hamur edilerek sonuçta ortaya çıkan değer alım gücündeki eksilme yüzdesi olarak kabul edilmesi suretiyle faizle karşılanamamış olan zararın tazmini yolunda verilen kararlarla denkleştirici adaletin uygulanması yapılmakta ve hukuki ilişkinin diğer tarafında haksız olarak kalmış bedelin, geçen sürede uğradığı değer kaybı telafi edilmeye çalışılarak adalet temin edilmektedir. Mahkemelerdeki alacak davalarının, konut için yatırılan paraların 1991 yılındaki alım gücü değerinde geri ödenmesi amacıyla açıldığı, Yargıtay'ın da, paranın alım gücünün ilk ödeme tarihindeki alım gücüne ulaştırılması yönünde kararlarının bulunduğu, açılan davalar sürerken yatırılan paralara yasal faizin uygulanması ve görülmekte olan davaların da bu hükme göre sonuçlandırılması yönünde hüküm getirildiği, bu hükme göre hesaplanan miktar ile denkleştirici adalet ilkesine göre hesaplanan miktar arasında çok fazla fark olduğu, böyle bir sonucun adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşır yönünün bulunmadığı, hak sahibinin hakkını yargı önüne götürdüğü gündeki kurala göre çözümlenmesinin engellendiği ve sadece yasal faiz hakkı tanınarak daha az ekonomik değer elde etmesine sebep olduğu tespit edilmiştir. " hükmü yer almaktadır.

11. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının görüş yazısında; "TÜFE ile yapılan güncelleme işlemlerinde sadece 6 sıfır atılarak bir güncelleme yapmanın söz konusu olmadığı, güncellenmesi istenen değerlerin ilgili ay ve yıllardan, güncelleme istenen yıla ve aya TÜFE artış oranları kullanılarak genişletildiği, bu kapsamda TÜİK'in her sene kullanıcıların istekleri üzerine yüzlerce güncelleme yaptığı ve kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verdiği, bunu da etik kurallara uygun bir şekilde yaptığı, Kurumları tarafından yapılan güncellemelerde sadece tek bir temel yıllık endeks rakamları kullanılmadığı, resmi olarak geçerlilikte olan endeks rakamlarının değişim oranları kullanılarak güncelleme işlemleri yapıldığı" belirtilmektedir. (Bknz, 09/10/2013 tarihli ve 04.2013.473 Başvuru No.lu Kamu Denetçiliği Kurumu kararı)

12. Hazine Müsteşarlığına 30/07/2013 tarihli 3389 sayılı yazı yazılarak "Türk Lirasından altı sıfır atılmasından önceki döneme ilişkin olan örneğin, Konut Edindirme Yardımı (KEY) ödemeleri sırasında nasıl bir yol izlendiği, söz konusu ödemelerin hesabında çeşitli parametreler (TÜFE vb) kullanılıp kullanılmadığı, bu ödemelere ilişkin olarak benzer şikâyetler ile karşılaşıl

karşılaşılmadığı” hususları ile ilgili görüş istenmiş ve buna ilişkin verilen cevabi yazıda; “Kurumlar tarafından yapılan anapara bildirimlerinin ve Tasfiye Halindeki Emlak Bankasınca yapılan nema hesaplamalarının tamamen YTL üzerinden yapıldığı ve KEY uygulamasının başladığı 01/01/1987 tarihinden itibaren son listenin yayınlandığı tarihe kadar tüm dönemlerin 3320 ve 5664 sayılı Kanunlara göre nemalandırıldığı ve KEY hak sahiplerinin YTL uygulamasından dolayı herhangi bir hak kayıplarının söz konusu olmadığı” belirtilmiştir. (Bknz, 09/10/2013 tarihli ve 04.2013.473 Başvuru No.lu Kamu Denetçiliği Kurumu kararı)

13. Şikâyetçi ile SASKİ arasında imzalanan sözleşmenin; su ve atık su hizmetlerinin usul ve esaslarını, karşılıklı olarak borç ve hakları belirleyen bir sözleşme olduğu, idare tarafından abonelik işlemi yapılırken alınan depozitonun bu sözleşme çerçevesinde alındığı anlaşılmaktadır. Sözleşme başlangıcında alınan depozitonun şikâyetçi tarafından geri talep edilmesi de sözleşmenin alacak borç ilişkisi içerisinde vuku bulmaktadır.

14. 2 No.lu paragrafta belirtildiği üzere 16/06/1997 tarihinde şikâyetçiden 4.000.000 TL depozito bedeli alındığı ve bu miktarın YTL’ye dönüştürüldüğünde 4 YTL olduğu, şikâyetçinin başvurması durumunda 4 YTL olarak depozitonun geri ödeneceği belirtilmektedir. Ayrıca SASKİ Genel kurulunda alınan karar ile 25/11/1999 tarihinden önceki abonelere depozito iadelerine ilişkin güncelleme yapılmayacağı kararı alınmıştır.

15. Hakkaniyetin, somut bir olayın kendine has özelliklerinin göz önünde bulundurularak adaletin uygulandığı bir eşitlik durumu olduğu ve bazı durumların ve şartların önceden bilinip öngörülememesinden doğacak sakıncaları ortadan kaldırmak için hukuk kurallarının eksik ya da esnek bıraktığı durumlarda etkisini gösteren bir ilke olduğu göz önüne alındığında; **25/11/1999 tarihli SASKİ Yönetim Kurulu kararının hakkaniyeti sağlamada yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır.**

16. Paradan sıfır atma uygulamaları istikrar programları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu uygulamaların amacı ise ulusal paraya itibar sağlama ve fonksiyonlarını yerine getirme özelliği kazandırmaktır. Somut olayı incelediğimizde ise paradan sıfır atma uygulamasının sadece paradan 6 sıfır atarak yapıldığı, 9, 11, ve 12 No.lu paragraflarda belirtilen tedbirlerin uygulanmadığı, resmi olarak geçerlilikte olan endeks rakamları değişim oranının kullanılmaması sonucu mağduriyet oluştuğu görülmektedir.

17. Tüm dosya ve veriler birlikte değerlendirildiğinde; idarenin, 25/11/1999 tarihli SASKİ Yönetim Kurulu kararını esas alarak vatandaşın yatırdığı 4.000.000 TL depozito bedelinin 4 YTL olarak geri ödenmesinin hakkaniyete aykırı olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda Yargıtay kararlarında yer alan ve Anayasa Mahkemesi içtihadı olan ‘Denkleştirici Adalet’ kavramı gereği, şikâyetçiye, ödediği depozitonun; aboneliklerin kapatılması veya iptal edilmesi nedeniyle teminatların iade edilirken teminat miktarı olarak belirlenmiş olan su miktarının (m3) hali hazaardaki tarifeden (Atık su ve KDV Dahil) güncel rakamla hesaplanarak geriye ödenmesi beklenmektedir.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

18. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; İdarenin Kurumumuz tarafından istenilen bilgi ve belgeleri süresi içinde ve gerekçeli olarak gönderdiği, ayrıca idarenin başvurularla ilgili işlemlerinde “kararların gerekçeli olması”, “kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi” ilkelerine uygun davrandığı, ancak İdarenin başvurulara verdiği cevapta hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini göstermediği bu nedenle “karar karşı

başvuru yollarının gösterilmesi” ilkesine uymadığı anlaşılmış olup, idareden bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

19. 6328 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup, Samsun İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Tüm dosya ve veriler birlikte değerlendirildiğinde; idarenin, 25/11/1999 tarihli SASKİ Yönetim Kurulu kararını esas alarak vatandaşın yatırdığı 4.000.000 TL depozito bedelinin 4 YTL olarak geri ödenmesinin hakkaniyete aykırı olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda Yargıtay kararlarında yer alan ve Anayasa Mahkemesi içtihadı olan ‘Denkleştirici Adalet’ kavramı gereği, şikâyetçiye, ödediği depozitonun; aboneliklerin kapatılması veya iptal edilmesi nedeniyle teminatların iade edilirken teminat miktarı olarak belirlenmiş olan su miktarının (m3) hali hazardaki tarifeden (Atık su ve KDV Dahil) güncel rakamla hesaplanarak geriye ödenmesi beklenmektedir.

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre, **ŞİKAYETİN KABULÜNE;** ‘Denkleştirici Adalet’ kavramı gereği, şikâyetçiye, ödediği depozitonun; aboneliklerin kapatılması veya iptal edilmesi nedeniyle teminatların iade edilirken teminat miktarı olarak belirlenmiş olan su miktarının (m3) hali hazardaki tarifeden (Atık su ve KDV Dahil) hesaplanarak geriye ödenmesi hususunda; **SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SU ve KANALİZASYON İDARESİ (SASKİ) GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Samsun Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (Saski) Genel Müdürlüğünce bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın BAŞVURANA ve SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SU ve KANALİZASYON İDARESİ (SASKİ) GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi